

HELYI TANTERV

ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYENGÉNLÁTÓ, ALIGLÁTÓ TANULÓK SZÁMÁRA

Ének-zene 5-8. évfolyam

2020.

ÉNEK-ZENE

Évfolyam		5.	6.	7.	8.
Éves óraszám		72	72	36	36
Heti óraszám		2	2	1	1
Zenei reprodukció	Éneklés Generatív tevékenység	45	45	15	15
	Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	6	6	5	5
Zenei befogadás	A befogadói kompetenciák fejlesztése	7	7	5	5
	Zenehallgatás	7	7	8	8
Szabadon felhasználható órák		7	7	3	3

A szabadon felhasználható órákat az adott osztály szükséglete szerint gyakorlásra, zenehallgatásra, zenei játékokra használjuk fel.

1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Az ének-zenei nevelés fő célja a halmozottan sérült tanulók számára is az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg. Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét,

kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A látássérült, enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulóinformációhoz jutási lehetőségei szűkebbek, mint ép látású társaiké, ezért számukra kapcsolatot kell teremtenünk a zenén keresztül más tantárgyak témaköreivel, amelyek segítségével megismertethetjük azokat az összefüggéseket, amelyek a művészetek, az irodalom, az anyanyelv fejlődése útján, meghatározott történelmi viszonyok között jöttek létre.

A látássérülés akadályt állít a zenei reprodukció, a felismerő kottaolvasás és egyes zeneelméleti ismeretek elsajátítása területén. Célunk, hogy speciális eszközeinkkel, művészetterápiai és gyógypedagógiai módszereinkkel segítsük tanulóinkat, hogy vizuális képességeikhez mérten a legteljesebben befogadhassák a zenei jelrendszert, örömteli, pozitív zenei élményeket és zenei gyakorlatot éljenek át. Törekszünk arra, hogy a megszerzett zenei tapasztalatok alapot jelentsenek azok számára is, akik nem tanulnak ének-zenét a későbbi tanulmányaik során.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés, mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségeinek fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő látássérüléshez alkalmazkodó felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák

fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

2. FEJLESZTÉSI CÉLOK, FELADATOK

Zenei reprodukció

Éneklés

Az éneklési készség fejlesztése az 5-8. évfolyamon az élményt, örömet adó, szép és kifejező éneklés formálására és az ismeretszerzés eszközének továbbfejlesztésére irányul. Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, amely kiegészül a klasszikus zenei szemelvények, és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek továbbfejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják, és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját, és szociális kompetenciáit.

Felismerő kottaolvasás

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A halmozottan sérült tanulók iránt támasztható követelmény a speciálisan látó képességükhöz és egyéni adottságaikhoz alkalmazkodó feladatlapok feladatainak tanári segítséggel történő megoldása főleg kotta kiegészítés, másolás, területén.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák

fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás. A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átélése képességének fejlődése.

Zenehallgatás

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg hosszabb részleteket hallgassanak meg.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére.

Személyiségformálás a zene eszközzel

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és

kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Értékelés elvei, lehetőségei

- Az éneklés értékelésénél ügyeljünk a gyengébb zenei képességű, esetleg intonációs gondokkal vívódó vagy mutáló gyerekek felé irányuló követelményszintre! Őket csoportban és kizárólag a közösségi éneklésbe vonjuk be, mely során megfigyelhető a memoriter szöveg tudása, a ritmus és dallam egységes megszólaltatása.
- Az improvizációnál a legfontosabb a kötetlen, bizalommal teli légkör és alkotókedv, minden kis megmozdulás értékes, dicsérendő.
- A diákok is vegyenek részt az értékelésben, ami biztosságot ad számukra, továbbá növeli a felelősségüket és önbizalmukat!
- Értékeljük rendszeresen az órai aktivitást, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást. A legapróbb dicséret is fokozhatja a tanulók zenei fejlődését, további előmenetelét és lelkesedését.
- A zenei olvasás-írás területén a tartalmilag előkészített, a látási képességeknek megfelelően megteremtett feltételek szerint végzett munkát minősítsük. Az aliglátó tanulók segédeszközzel, illetve nagyított kottáról történő olvasását értékeljük ugyanúgy, mint jobban látó társaikét, elfogadva lassúbb tempójukat. Hangjegyírásukat a saját magukhoz mért fejlődéshez képest minősítsük.
- Értékelés az egyes évfolyamok végén osztályzattal történik.

5. évfolyam

Témakör	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 51 óra
<p style="text-align: center;">A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p> <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Egyéni képességeik szerint részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Énekhangjuk tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése.</p>		

Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.

Zenei ízlésük fejlesztése, kedvenc dalok választása.

Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalaikból.

A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.

A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.

Új ritmusértékek megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.

Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.

A pótvonala használata.

Egyre nagyobb önállóság a látássérülésnek megfelelően nagyított kottairás-olvasás, másolás terén.

Auditív és verbális kapcsolat-társítás erősítése

Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.

Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.

Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.

Kombinációs és asszociatív képességek fejlesztése.

Kreativitás, koncentráció-, figyelem fejlesztése.

Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.

Megkülönböztetés, összehasonlítás fejlesztése, szabad rögtönzés.

Együttes élményben való részvétel

Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése

Auditív és téri tájékozódás fejlesztése

Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, bevésés folyamatának erősítése.

Összefüggések felismerése, alkalmazása.

Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Ünnepek dalai, jeles napok dalai Magyar történelmi dallamok Rokon népek dalai Megzenésített versek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Kánonok Más népek dalai</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p>Örömteli és szorongásmentes éneklés.</p> <p>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak és olvasógyakorlatok éneklése.</p> <p>Részvétel a különféle énekes játékokban.</p> <p>A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján.</p>

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes, hangszeres rögtönzések</p> <p>Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán</p> <p>Ritmuszjátékok, dalkíséretetek szabad és kötött formákban</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusértékek tanulása szinkópa Kottairás/másolás a pótvonal használatával.</p> <p>A hajlítás fogalma</p>	<p>Aktív részvétel különböző formájú dallamok alkotásában. Ritmuszenekar megszólaltatása 2 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretetek létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. A látássérülésnek megfelelően nagyított kották kiegészítése. A zenei élmények mozgásos formákban történő kifejezésének fejlesztése.</p> <p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról, felismerésük és hangoztatásuk. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről – amennyiben jól látható a tanulók számára. Pótvonal használata a kottairásban speciális feladatlapon</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A szép, kifejező éneklés szabályai. Jeles napok dalai. Katonadalok, magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Ritmuszenekar. Dalkíséret hangszerekkel. Ritmuskártya, ritmusdominó. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés- zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása. Szinkópa. Egész hang és szünete. Pótvonal.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végén</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása.</p>

	<p>Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsozor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Ritmikai-dallami ismereteik bővítése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle nagyított kották használatában.</p>
--	---

Témakör	2. ZENEI BEFOGADÁS	Órakeret: 14 óra
----------------	---------------------------	-------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

- A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.
- A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése.
- A belső hallás tudatosítása.
- Ritmusok felismerése nagyított kottakép alapján.
- A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.
- Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével.
- Differenciálás a zenei hangok, hangzások között.
- Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.
- A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.
- A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.
- Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.
- Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.
- Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.
- Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.
- Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.
- Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.
- Analógiás, fogalomalkotó és logikus gondolkodás fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás és a zenei memória, zenei fantázia fejlesztése. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p> <p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei.</p> <p>Más népek hangszeres zenéje.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése a látássérült tanulók számára jól látható, és megfelelően előkészített betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése. Dalok felismerése zenei részlet alapján.</p> <p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei karakterek. A vonós hangszerek, és a fúvós hangszerek családja. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. A rokon népek, más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Hangverseny, élő zene.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végén</p>	<p>A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében.</p>

	<p>Képesség ismereteik összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányaik egy-egy témakörében.</p> <p>A többször hallott hangok, hangzások felismerése.</p> <p>A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.</p> <p>Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.</p> <p>Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.</p> <p>Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
--	--

ÉRTÉKELÉS

Csak a kiemelkedő énekes produkcióra adjunk érdemjegyet, a gyengébb hallású és intonációjú, és a mutáló tanulóknál találjunk lehetőséget más területen való bizonyításra. A zenei reprodukció feladatainál a legfontosabb a kötetlen, bizalommal teli légkör és alkotókedv, minden kis megmozdulás értékes, dicsérendő. A zenei olvasás-írás területén a tartalmilag előkészített, a látási képességeknek megfelelően megteremtett feltételek szerint végzett munkát minősítjük. Az aliglátó tanulók segédeszközzel, illetve nagyított kottáról történő olvasását értékeljük ugyanúgy, mint jobban látó társaikét, elfogadva lassúbb tempójukat. Hangjegyzírásukat a saját magukhoz mért fejlődéshez képest minősítjük. Fokozottan vegyük figyelembe az órai aktivitást, együttműködést, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét!

Értékelés osztályzattal.

6. évfolyam

Témakör	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 51 óra
<p style="text-align: center;">A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>Egyéni képességeik szerint részvétel a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Énekhangjuk tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése.</p> <p>Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>Zenei ízlésük fejlesztése, kedvenc dalok választása.</p> <p>Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalaikból.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p> <p>Új ritmusértékek megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.</p> <p>A pótvonalt használata.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a látássérülésnek megfelelően nagyított kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Auditív és verbális kapcsolat-társítás erősítése</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés, megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Kreativitás, koncentráció-, figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Együttes élményben való részvétel.</p> <p>Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, bevésés folyamatának erősítés.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p>		

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p data-bbox="188 264 391 297">1.1 ÉNEKLÉS</p> <p data-bbox="188 338 496 779"> Ünnepek dalai, jeles napok dalai Magyar történelmi dallamok Rokon népek dalai Megzenésített versek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Kánonok Más népek dalai </p>	<p data-bbox="584 338 1378 448">Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</p> <p data-bbox="584 450 1362 557">Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p data-bbox="584 560 1139 593">Örömteli és szorongásmentes éneklés.</p> <p data-bbox="584 595 1378 667">A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel.</p> <p data-bbox="584 669 1378 777">Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak, olvasógyakorlatok éneklése.</p> <p data-bbox="584 779 1174 851">Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban.</p> <p data-bbox="584 853 1394 925">A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p data-bbox="584 927 1394 999">A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása.</p> <p data-bbox="584 1001 1198 1034">Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>
<p data-bbox="188 1146 432 1252">1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p data-bbox="188 1292 549 1912"> Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán Ritmusjátékok, dalkíséretetek szabad és kötött formákban Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban </p>	<p data-bbox="584 1292 1394 1326">Aktív részvétel különböző formájú dallamok alkotásában.</p> <p data-bbox="584 1328 1378 1400">Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban (tanári segítséggel)</p> <p data-bbox="584 1402 1350 1435">Dalkíséretetek létrehozása szabad és kötött formákban.</p> <p data-bbox="584 1438 1203 1471">Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése.</p> <p data-bbox="584 1473 1394 1545">Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban.</p> <p data-bbox="584 1547 1251 1619">A látássérülésnek megfelelően nagyított kották kiegészítése.</p> <p data-bbox="584 1621 1251 1655">Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása.</p> <p data-bbox="584 1657 1267 1729">A zenei élmények mozgásos formákban történő kifejezésének fejlesztése.</p>

<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusértékek tanulása éles/nyújtott ritmus. Kottairás a pótvonal használatával A kvintváltás fogalma A hajlítás fogalma, Dallamok utószolmizálása.</p>	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről. Pótvonal használata a kottairásban speciális feladatlapon.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A szép, kifejező éneklés szabályai. Jeles napok dalai. Katonadalok, magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Régi és új stílus a magyar népzeneben. Ritmuszenekar. Dalkíséret hangszerekkel. Ritmuskártya, ritmusdominó. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés- zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása. Szinkópa. Éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünete. Pótvonal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Ritmikai-dallami ismereteik bővítése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle nagyított kották használatában.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. ZENEI BEFOGADÁS</p>	<p>Órakeret: 14 óra</p>
<p style="text-align: center;">A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p> <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. Egyre hosszabb idejű klasszikus zenei részletek hallgatása.</p>		

Differenciálás a zenei hangok, hangzások között.
 A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.
 Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése. A rokon népek, és más népek hangszerei, zenekarainak ismerete.
 Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.
 A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.
 A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.
 Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.
 Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.
 Összefüggések felismerése.
 A hangzás különbségeinek megfigyelése, hangszínek megkülönböztetése és felismerése.
 Összehasonlítás, azonosítás, besorolás és évfolyamozás folyamatának erősítése.
 Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.
 Analógiás, fogalomalkotó és logikus gondolkodás fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Zenei hangzások elemzése, felismerése Zenei karakterek megfigyelése A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése a látássérült tanulók számára jól látható, és megfelelően előkészített kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konzonáns és diszsonáns hangzások felismerése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján.</p>
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Különböző műzenei formák és műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. A rokon népek zenéje, hangszerei. Más népek hangszeres zenéje.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes</p>

<p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Dallamsorok jelölése, népdalok elemzése. Zenei karakterek. Zenetörténelmi korok, korszakok. A vonós hangszerek, és a fúvós hangszerek családja. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. A rokon népek, más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Zeneszerzők élete, munkássága. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére

A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.

Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.

Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).

Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.

Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként a látássérülés fokának megfelelő kottából történő daltanulással kiegészítve.

Kánonéneklés tanári segítséggel.

A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.

Törekvés a zene belső lényegének megértésére.

Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása.

A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.

Részvétel a tanult népdalok elemzésében.

Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.

A többször hallott hangok, hangzások felismerése.

A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.

Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.

Ismeretek szerzése zenetörténelmi korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.

Nyitottság a zenei élmények befogadására.

ÉRTÉKELÉS

Csak a kiemelkedő énekes produkcióra adjunk érdemjegyet, a gyengébb hallású és intonációjú, és a mutáló tanulóknál találjunk lehetőséget más területen való bizonyításra. A zenei reprodukció feladatainál a legfontosabb a kötetlen, bizalommal teli légkör és alkotókedv, minden kis megmozdulás értékes, dicsérendő. A zenei olvasás-írás területén a tartalmilag előkészített, a látási képességeknek megfelelően megteremtett feltételek szerint végzett munkát minősítjük. Az aliglátó tanulók segédeszközzel, illetve nagyított kottáról történő olvasását értékeljük ugyanúgy, mint jobban látó társaikét, elfogadva lassúbb tempójukat. Hangjegyírásukat a saját magukhoz mért fejlődéshez képest minősítjük. Fokozottan vegyük figyelembe az órai aktivitást, együttműködést, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét!

Értékelés osztályzattal.

7. évfolyam

Témakör	1.ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai		
<p>Az éneklési kultúra, élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések., Kifejező, bátor, tiszta éneklés, a szép éneklés szabályainak betartása. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban. Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Dallamok, dalrészletek utószövegizálása, olvasógyakorlatok éneklése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.</p>		

Megkülönböztetés, összehasonlítás, rendszerezés, besorolás, összetartozás folyamatának erősítése.
Szabad rögtönzés. Együttes élményben való részvétel. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Jeles napok dalai Himnusz, Szózat Régi stílusú népdalok Új stílusú népdalok Magyar tájak dalai Népies műdalok Más népek dalai</p> <p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes és hangszeres rögtönzések. Egyéni és csoportos formában. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p> <p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusérték tanulása: tizenhatod Olvasógyakorlatok Az eddigi kottaírási- olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása</p>	<p>A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. Muzikalitásuk, zenei hallásuk fejlesztése. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása kedvelt dalaikból.</p> <p>Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkísérek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. A látássérült tanulók számára jól látható kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat.</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben, a látássérülésnek megfelelő nagyításban. Utószolmizálás olvasógyakorlatok megszólaltatása. Tizenhatod ritmus</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Régi stílus- új stílus. Daljáték. Magyar népzenei dialektusok. Népies műdal. Változó ütemek. Ritmuszenekar. Ritmusdominó, ritmuskártya. Zenei kérdés-zenei válasz.</p>

	<p>Ritmus- és dallamváltozatok. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végén</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Aktív részvétel a rögtönzések játékokban, gyakorlatokban. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal speciális feladatlapokon.</p>

Témakör	2. ZENEI BEFOGADÁS	Órakeret: 13 óra
Tantárgyi fejlesztési célok		
<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétika érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának a megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Hangszínhallás fejlesztése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Logikus, analógiás, és algoritmizált gondolkodás fejlesztése Cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése. Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p>		

<p style="text-align: center;">Ismeretek</p>	<p style="text-align: center;">Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</p>
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata A belső hallás tudatos használata Zenei karakterek kifejezése A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása</p> <p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés újabb zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése.</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők műveinek meghallgatása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Népies műdalok megismerése, hallgatása. Más népek népzeneje, hangszeres zenéje. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, és ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Ismerkedés magyar népzenei felvételekkel és magyar zeneszerzők műveivel. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>
<p style="text-align: center;">Fogalmak</p>	<p>Népdalelemzés: régi stílus- új stílus. Zenei karakterek. Zenetörténeti korok, korszakok. Zeneszerzők élete, munkássága. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. Népies műzene.</p>

	Daljáték. Más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Hangverseny, élő zene.
--	---

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végére	Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése. A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség a meghallgatott zenei példák valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között kapcsolatot találni.
--	--

ÉRTÉKELÉS

Csak a kiemelkedő énekes produkcióra adjunk érdemjegyet, a gyengébb hallású és intonációjú, és a mutáló tanulóknál találjunk lehetőséget más területen való bizonyításra. A zenei reprodukció feladatainál a legfontosabb a kötetlen, bizalommal teli légkör és alkotókedv, minden kis megmozdulás értékes, dicsérendő. A zenei olvasás-írás területén a tartalmilag előkészített, a látási képességeknek megfelelően megteremtett feltételek szerint végzett munkát minősítjük. Az aliglátó tanulók segédeszközzel, illetve nagyított kottáról történő olvasását értékeljük ugyanúgy, mint jobban látó társaikét, elfogadva lassúbb tempójukat. Hangjegyírásukat a saját magukhoz mért fejlődéshez képest minősítjük. Fokozottan vegyük figyelembe az órai aktivitást, együttműködést, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét!

Értékelés osztályzattal.

8. évfolyam

Témakör	1.ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 20 óra
Tantárgyi fejlesztési célok		
<p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Kifejező, bátor, tiszta éneklés, a szép éneklés szabályainak betartása.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.</p> <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.</p>		

Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.
A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.
Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.
Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.
A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is.
A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variálós- és rögtönzőkészség fejlesztése.
A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.
A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.
Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.
Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése.
Dalok közötti kapcsolatteremtés.
Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.
Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.
A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése.
Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás erősítése.
Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.
Megkülönböztetés, összehasonlítás, rendszerezés, besorolás, összetartozás folyamatának erősítése.
Szabad rögtönzés.
Együttes élményben való részvétel.
Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
<p data-bbox="288 1328 491 1361">1.1 ÉNEKLÉS</p> <p data-bbox="233 1406 544 1585"> Jeles napok dalai Himnusz Szózat Régi stílusú népdalok Új stílusú népdalok </p> <p data-bbox="256 1626 520 1771"> Magyar tájak dalai Népies műdalok Más népek dalai Ballagási dalok </p>	<p data-bbox="600 1406 1337 1989"> A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedvük bátorságának megőrzése. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. Muzikalitásuk, zenei hallásuk fejlesztése. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalaikból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében. </p>

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes, hangszeres rögtönzések</p> <p>Szabad és kötött gyakorlatok Egyénileg és csoportosan rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok</p> <p>1.3 FELISMERŐ KOTTA- OLVASÁS</p> <p>Olvasó –gyakorlatok Az eddigi kottaírási- olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása</p>	<p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretetek szabad és kötött formákban Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. A látássérült tanulók számára jól látható kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben a látássérülésnek megfelelő nagyításban. Utószolmizálás, olvasógyakorlatok megszólaltatása. A tanult ritmikai és dallami ismeretek gyakorlása, rendszerezése, összefoglalása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Régi stílus- új stílus. Daljáték. Magyar népzenei dialektusok. Ballagási dalok. Változó ütemek. Ritmuszenekar. Zenei kérdés-zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozatok. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Zene- és mozgás alkotóelemeinek összekapcsolása.</p>
<p>A fejlesztés várt eredménye a 8. évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten tartása. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Aktív részvétel a rögtönzések játékokban, gyakorlatokban. Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p>

	<p>Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal speciális feladatlap használatával.</p>
--	--

Témakör	2. ZENEI BEFOGADÁS	Órakeret: 13 óra
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p> <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeket megelőlegező képességek használata.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján.</p> <p>A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése.</p> <p>Zeneművek felépítésének, formájának a megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.</p> <p>A zenei esztétika érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése.</p> <p>Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése.</p> <p>Más népek hangszerei, zenekarainak ismerete.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.</p> <p>Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása.</p> <p>Az informatikai technika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése.</p> <p>Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, és algoritmizált gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p>		

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata Zenei karakterek kifejezése A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása</p> <p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Ismerkedés újabb zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők műveinek meghallgatása</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban Történelmi zenék Népies műdalok megismerése, hallgatása Más népek népzeneje, hangszeres zenéje Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára.</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelemű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, és ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Ismerkedés magyar népzenei felvételekkel és magyar zeneszerzők műveivel.</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása.</p> <p>Napjaink jelentősebb zenei irányzatainak megismerése, felvételek hallgatása.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Népdalelemzés: régi stílus- új stílus. Zenei karakterek. Zenetörténeti korok, korszakok. Zeneszerzők élete, munkássága. Magyar zeneszerzők.</p>

	Magyar népi hangszerek, népi zenekarok. Népies műzene. Daljáték. Más népek hangszerei, zenekarai, táncai. Napjaink zenéje: a jazz, a populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.
--	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére

A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.

Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.

Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).

Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.

Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.

Kánonéneklés tanári segítséggel.

A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.

Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban.

Törekvés a zene belső lényegének megértésére.

Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.

Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.

Népdalok elemzése, jelölése.

A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.

A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.

Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék).

Képesség a zenei élmény átélésére.

Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.

Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.

ÉRTÉKELÉS

Csak a kiemelkedő énekes produkcióra adjunk érdemjegyet, a gyengébb hallású és intonációjú, és a mutáló tanulóknál találjunk lehetőséget más területen való bizonyításra. A zenei reprodukció feladatainál a legfontosabb a kötetlen, bizalommal teli légkör és alkotókedv, minden kis megmozdulás értékes, dicsérendő. A zenei olvasás-írás területén a tartalmilag előkészített, a látási képességeknek megfelelően megteremtett feltételek szerint végzett munkát minősítsük. Az aliglátó tanulók segédeszközzel, illetve nagyított kottáról történő olvasását értékeljük ugyanúgy, mint jobban látó társaikét, elfogadva lassúbb tempójukat. Hangjegyírásukat a saját magukhoz mért fejlődéshez képest minősítsük. Fokozottan vegyük figyelembe az órai aktivitást, együttműködést, az önfeledt énekléssel egybekötött biztos szövegmondást, a megfigyelések elemzésében való részvételt, a kottázási gyakorlatok elvégzését, a kezdeményezett gyűjtőmunka eredményét!

Értékelés osztályzattal.

SZÜKSÉGES TANESZKÖZÖK

- Tankönyvek, füzetek /ötvonalas/ a megfelelő méretre nagyítva, vonalazva.
- Zenehallgatási lemezsorozat az általános iskolák számára, egyéb lemezek.
- Kazetták, CD-k, magnó, lemezjátszó, CD lejátszó.
- Ritmus- és dallamhangszerek.
- Zongora.
- Dallamkirakó posztótábla korongokkal, korongok, pálcikák.
- Szolmizációs építőköcskák, hangoszlop.
- Ritmus- és dallamkártyák.
- Csúsztható hangsortábla, applikációs képek.
- Zeneszerzők arcképei, hangszerek képei.
- Hangvilla, metronóm.
- A tanítást, tanulást segítő egyéb kiadványok.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A zene a halmozottan sérült emberek számára személyes élményt, lelkiekben való gazdagodást, az érzelmek mély átélését nyújtja. Felkelti a gyengénlátó gyermekek önkifejezési vágyát, alkotó kedvét. Aktív módon foglalkoztatja hallásukat, memóriájukat, gondolkodásukat, fantáziájukat, motorikus készségeiket. Érzelmi hatásánál fogva sikert hozó teljesítményre, a nehézségek leküzdésére sarkallja őket. Az ének-zene órákon történő zenei nevelés terápiás hatásának kiaknázása az egyik legfontosabb tanári feladat.

A tanulók látási, mozgási problémáival tisztában kell lennünk, mert csak így tudjuk nekik a megfelelő fejlesztést adni. Azonban őket ne a megoldhatatlannak tűnő feladatokkal, negatívumokkal szembesítsük, hanem a jó megoldásokat, a pozitívumokat, az adott területen való haladást érzékeltessük velük.

A látássérült tanulók látásteljesítménye különböző, ezért a zenei reprodukció, a felismerő kottairás- olvasás területén hagyományos és speciális módszerekkel is kell dolgoznunk. A tanulók gyakran összekeverik a kis alaki különbségeket mutató zenei jeleket, az apróbb részleteket nem veszik észre (pl.: pontozott hangjegyek pontja), a vonalrendszer nem differenciálják pontosan, sort ugranak.

Az új ritmus jelek, hangjegyek tanítása során nagyméretű kottaképet, hangjegykottát alkalmazzunk, mert a nagy méret megmutatja az ábrázolt hangjegyek, ritmusok és egyéb zenei jelek karakterisztikus jegyeit, és a csekély különbséget is észrevehetővé teszi. Ha a nagyított képen jól tájékozódnak, fokozatosan csökkentjük a nagyítás méretét, míg meg nem találjuk a legideálisabb, szemmel jól látható kottaképet a

gyermek számára. Ekkor, a jól ismert forma részlete is emlékezetbe idézi a helyes vizuális képet, ill. a gondolati műveletek megerősítik a tanulót a felismerésben. Fontos, hogy a megfigyelendő kottakép erős nyomatú, karakterisztikus legyen. Adjunk a gyermeknek elég időt a látottak feldolgozására.

A dalokat zömmel hallás után tanítsuk, és sok gyakorlással segítsük azokat emlékezetben tartani.

A szolmizációs kézjelek alkalmazása nagyban függ a látáscsökkenés mértékétől, a csoportban lévő aliglátó és gyengénlátó gyerekek arányától. A bemutatott kézjeleket az aliglátó tanulók egyáltalán nem látják, a gyengénlátó gyermekeknél az ének-zene órákon megszokottnál közelebről mutatva esetleg megvalósítható használatuk. Ha lehetséges alkalmazásuk, segítő funkciójukról ne mondjunk le (hangköz távolságok felismerése, a memorizálás segítése vizuálisan és mozgásosan, a hangok térbeli helyzetének és magasságviszonyainak érzékeltetése). Főleg utószolmizálásra támaszkodjunk, és a tanulókhoz közel elhelyezkedve dolgozzunk. Számítsunk rá, hogy a tanulók által mutatott kézjelek helyes tartását, mozdulatát folyamatosan korigálnunk kell.

A tananyag feldolgozását segítsük speciális szemléltető eszközökkel:

- élénk színű, nagyméretű ritmuskártyákkal, betűkotta kártyákkal
- szélesebb vonaltávú és vastagabb vonalazású hangjegyfűzetekkel
- a nagyítás különféle lehetőségeivel; fénymásolt, nagyított feladatokkal, tankönyv részletek, olvasógyakorlatok nagyításával és speciális optikai segédeszközök használatával).

A zenehallgatásra, zeneirodalmi ismeretekre fordítsunk több időt. A művek többszöri meghallgatása lehetővé teszi, hogy ne csak a művet és a szerzőt mutassuk be, hanem egészítsük ki ismereteiket néhány mondatos korrajzzal, kapcsolódjunk más tárgyak anyagához is. Látási nehézségeik miatt a gyengénlátó gyermekek kevesebbet olvasnak ép látású társaiknál, így nagyobb szükségük van az ilyen jellegű tájékoztatásra, kiegészítésre, az összefüggések megláttatására. E téren az iskolának a szülői ház hatását is pótolnia kell, hiszen tanulóink zöme diákothonban él. A művek meghallgatása előtt mindig adjunk a tanulóknak megfigyelési szempontokat, melyekkel célunk egyrészt a tanulók figyelmének aktivizálása, másrészt olyan részletek, formai jellemzők, hangszínek, stb. észre véttetése, melyek irányítás nélkül elkerülnék a gyermekek figyelmét. Amennyiben módunkban áll, mutassunk be zeneműveket DVD-n, videó filmen, használjuk ki az információs hálón lévő lehetőségeket.

Az improvizáció a megismert zenei jelenség újraalkotásának játékos módja. Az improvizáció gazdagítja a tanulók képzeletét, növeli alkotókedvét, segíti a ritmusérzék fejlesztését, (áttételesen az anyanyelv tanításához is segítséget nyújtva) és a látássérülteknél oly fontos hallási figyelem, és emlékezet fejlesztését. Nem utolsó sorban összerendezettebbé, harmonikusabbá teszi a tanulók nagymozgásait.

Törekedjünk a zenei nevelés tanórán kívüli lehetőségeinek maximális felhasználására, nem feledve, hogy a tanulók egy része, zenei tanulmányaival már az életre készül fel. Legyen elsődleges szempont a zenei érdeklődés, igény felkeltése, a zene megszerettetése, a kulturált zenei szokások kialakítása.

Források:

Nemzeti alaptanterv 2020

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve 2020

Kerettantervek az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók számára

Helyi tanterv a gyengénlátó, aliglátó gyermekek számára 2013

Készítette: Hódi Marianna